

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 2, 2021 | 25.02.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.2.93](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.93)

УДК 336.71

*Л. П. Бондаренко,
к. е. н., доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів
ORCID ID: 0000-0002-3313-3569
Н. В. Мороз,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів
ORCID ID: 0000-0002-8594-8014*

ВПРОВАДЖЕННЯ БУФЕРІВ КАПІТАЛУ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

*L. Bondarenko
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
National University «Lviv Polytechnic», Lviv
N. Moroz
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
National University «Lviv Polytechnic», Lviv*

CAPITAL BUFFERS INTRODUCTION AS A TOOL OF MACROPRUDENCY REGULATION OF THE UKRAINIAN BANKING SECTOR

Український банківський сектор перебуває у стані трансформації у відповідність до європейських стандартів регуляції. Уже змінені вимоги до ліквідності та мінімальних величин статутного та основного капіталів банків, на черзі введення буферів капіталу: буферу консервації капіталу, буферу системної важливості та контрциклічного буферу капіталу. У статті проаналізовано передумови та важливість імплементації буферів капіталу у вітчизняний банківський ринок.

Здійснено коротку характеристику буферів капіталу та їх роль у забезпеченні стабільності банківської діяльності. На підставі даних щорічних стрес-тестувань вітчизняних банків було показано, що потреба у додатковому капіталі значно зростає у період економічної кризи, оскільки банківський капітал першим поглинає збитки. Саме з метою підвищення фінансової стійкості української банківської системи і планується запровадити буфери капіталу.

Буфер консервації капіталу покликаний сформувати резервний запас капіталу у період економічної стабільності для подальшого використання у період економічного спаду, в першу чергу для додаткового фінансування економіки. Звернено увагу на перестороги щодо можливих негативних наслідків введення цього буферу. Проте, базуючись на даних НБУ, підтверджено, що поетапне введення буферу консервації капіталу здатне мінімізувати падіння обсягів товаро виробництва в Україні.

Ту саму роль повинен виконувати і буфер системної важливості, але його встановлюють лише для системно важливих для банківської сфери банків. Завдання буферу системної важливості – надати можливість державним і великим банкам накопичити додаткові фінансові ресурси, які вони зможуть використати під час економічної кризи, зменшуючи таким чином потребу у державній фінансовій підтримці. Надано перелік системно важливих банків в 2020 р. і плановані ставки буферу системної важливості для кожного з них.

Економічна функція контрциклічного буферу полягає у обмеженні кредитної діяльності банків при умові перевантаженості економіки борговими зобов'язаннями.

У статті досліджено як змінилися вимоги до буферів системної важливості та консервації капіталу у країнах світу в 2020 р. в наслідок пандемії COVID-19. І як економічна нестабільність відобразилася на впровадженні буферів капіталу в Україні.

The Ukrainian banking sector is in a transformation state in a line with European regulatory standards. The requirements for liquidity and minimum values of the authorized and main banks' capital have already been changed, and it is the turn of capital buffers introduction: the capital conservation buffer, systemic risk buffer and the countercyclical capital buffer. The article analyzes the preconditions and importance of capital buffers implementation in the domestic banking market. First a brief capital buffers' description and their role in ensuring the stability of banking activity is made. Based on the data of annual stress tests of domestic banks, it was shown that the need for additional capital increases significantly during the economic crisis, as bank capital is the first to absorb losses. To avoid such situation, it is planned to introduce capital buffers in order to increase the financial stability of the Ukrainian banking system.

The capital conservation buffer is designed to form a reserve capital during the period of economic stability for further use during the economic downturn, primarily for additional financing of the economy. Attention is also drawn to the possible negative consequences of this buffer introduction. However, based on a study by scientists from the NBU, it was confirmed that the gradual introduction of the capital conservation buffer is able to minimize the decline in the volume of goods produced in Ukraine.

The same role should be played by the systemic risk buffer, however it is set only for systemically important for the banking sector banks. The task of the systemic risk buffer is to enable state-owned and large banks to accumulate additional financial resources that they will be able to use during the economic crisis, thus should reduce the need for public financial support. Therefore, the list of systemically important banks in 2020 and the planned rates of the systemic risk buffer for each of them are additionally given.

At last, the economic function of the countercyclical buffer is to limit the lending activities of banks when the economy is overloaded with debt.

To sum up, the article examines how the requirements for systemic risk buffer and capital conservation buffer in the world have changed in 2020 as a result of the COVID-19 pandemic. And how economic instability has affected capital buffers implementation in Ukraine as well.

Ключові слова: буфер консервації капіталу; буфер системної важливості; контрциклічний буфер капіталу; макропруденційне регулювання.

Keywords: capital conservation buffer; systemic risk buffer; countercyclical capital buffer; macroprudential regulation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одним із зобов'язань узятих на себе Україною в рамках Угоди про асоціацію з ЄС була вимога привести регулювання вітчизняного банківського сектору у відповідність з європейськими вимогами, в першу чергу нових вимог щодо ліквідності та капіталу (так званий пакет CRR/CRD IV). Проте впровадження рекомендованих Базель III розроблених методик щодо посилення банківської ліквідності та капіталу стало природнім еволюційним рішенням, необхідність якого стала чітко зрозумілою після останньої

економічної кризи 2014-2015 рр. Криза 2014-2015 рр. підняла на поверхню основні болючі точки українських банків: хитка ліквідність, яка швидко перетворилася на кризу ліквідності великої кількості банків при швидких відтоках грошових коштів з банківського сектору; а також недостатня величина капіталу банків, що обернулася на потребу значних фінансових вливань з боку НБУ. Перший етап Базельських концепцій уже впроваджено: кардинально змінено підхід до оцінювання та регулювання ліквідності українських банків, показник короткострокової ліквідності ICR використовується з початку 2019 р., а з квітня 2021 почне функціонувати норматив довгострокової ліквідності NSFR, а старі нормативи ліквідності відмінено. Показник ICR є більш динамічним і краще відображає реальну ситуацію щодо стану ліквідності банку. При цьому банківський сектор досить легко і швидко адаптувався до його використання. На черзі нові вимоги щодо буферів капіталу банків, завдання яких наростити економічний потенціал банків для його майбутнього використання у кризовий період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. НБУ уже декілька років проводить досить відкриту та прозору інформаційну політику щодо нововведень у сфері банківського регулювання, щоб дати можливість банкам прийняти та підготуватися до нових вимог Регулятора. Обговорення та дискусії щодо впровадження рекомендацій Базель III в банківський сектор України є досить активними в науковому середовищі. В першу чергу науковці зосереджують увагу на сутності нових вимог щодо капіталу банків, наприклад Грудзевич У.Я. [2], Дідур С.В., Шаповал Л.П., Єпик О.І. [4], Косова Е.В. [5], Сова О.Ю. [11]. Більш практичні в плані прогнозів наслідків майбутньої імплементації буферів капіталу є роботи російських авторів Господарчук Г.Г. [1] та Пустовалова Т.А. [9]. На основі статистичних даних та досвіду інших країн доводить необхідність застосування буферів капіталу в Україні Поправка О.Г. [7, 8]. Варто також відмітити дослідження Дадашової П., Йонссон М., Онищенко Г. [3] щодо наслідків запровадження буферів капіталу для банків у трьох різних сценаріях. А також роботу Науменка С. [6], який досліджує можливі проблеми у процесі імплементації буферів капіталу в український банківський сектор. Проте у зв'язку з поточною світовою економічною кризою Україна та більшість інших країн, що вже запровадили буфери капіталу, переглянули як ставки так і терміни їх подальшого застосування. Ці питання поки у вітчизняній літературі не зачіпаються.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основне завдання статті полягає у дослідженні процесу впровадження буферів капіталу в банківський сектор України, а також оцінювання можливих потенційних позитивних і негативних впливів їх імплементації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Недокапіталізованість банків була другою основною проблемою з якою, окрім кризи ліквідності, стикнулися українські банки під час кризи 2014-2015 рр. Одним з перших заходів щодо виправлення цього з боку НБУ стало підвищення вимог щодо величини зареєстрованого капіталу (у 2020 році було зменшено до 200 млн.грн. у зв'язку з економічною ситуацією). Також в 2019 р. було впроваджено новий норматив N₃ розрахунку достатності основного капіталу банків (не менше 7%). Достатня величина капіталу банку є запорукою його фінансової стабільності, оскільки саме банківський капітал першим «поглинає» збитки банківської установи.

За підсумками останнього стрес-тестування 2019 р. (стрес-тестування у 2020 р. не здійснювалося) було підтверджено, що при настанні економічної нестабільності деякі банки будуть відчувати значну нестачу капіталу. Так, погані результати показали деякі державні банки, а також банки з російським капіталом. На противагу високу стрес стійкість показали банки з іноземним капіталом, а також державні ПАТ «Приватбанк» і ПАТ «Укргазбанк» [11].

Фактично стрес-тестування 2019 р. окреслило в прогнозах ті проблеми, з якими довелось стикнутися банківському сектору уже в 2020 р. Саме тому нарощення капіталу для банків є необхідною умовою збереження фінансової стійкості за несприятливих економічних умов. Проте жорсткі високі вимоги до капіталу банку можуть обмежувати розвиток та прибутковість банківського сектору, саме тому в рекомендаціях Базель III використовується поняття буферів капіталу. Основне завдання буферів капіталу полягає в тому, щоб наростити економічний потенціал банку в капіталі, щоб використати його в майбутньому як подушку безпеки. Буфери капіталу є більш гнучкими в плані регулювання в залежності від економічної ситуації, тобто їх можна зменшувати або збільшувати в залежності від поточного стану банківського сектору, не зачіпаючи при цьому основних вимог до капіталу банків.

Таким чином буфери дають можливість регулювати окремі складові нагромаджень капіталу, що є важливим з точки зору швидкості, гнучкості та ефективності управління капіталом банків.

В рамках нововведень передбачається використання трьох буферів капіталу:

1. Буферу консервації капіталу.
2. Буферу системної важливості.
3. Контрциклічного буферу капіталу.

Завдання контрциклічного буферу капіталу в тому, щоб за рахунок підвищення вимог до капіталу банків обмежувати кредитну активність банків. Тобто якщо НБУ вирішує, що економіка надто швидко нарощує кредити, в силу вступає контрциклічний буфер капіталу, таким чином кошти які надавалися під кредити банки змушені вкладати у свій капітал, щоб виконати нові вимоги державного Регулятора. Наразі імплементація цього буферу не планується, оскільки українська економіка навпаки потребує активізації кредитування з боку вітчизняних банків, особливо реального сектору економіки. Діапазон можливих розмірів буферу від 0 до 2,5% в залежності від рівня кредитної завантаженості економіки.

При цьому розрахунок величини контрциклічного буферу капіталу буде встановлюватися ґрунтуючись на обсязі загального кредитного ризику. В основі розрахунків лежить відношення загальної суми наданих кредитів в економіці до ВВП країни за досліджуваний період часу. Далі порівнюються розрахункові значення цього показника і трендові майбутні значення. Якщо різниця між фактичними і трендовими значеннями не перевищує 2%, то потреби в застосуванні цього буферу немає.

Проте лише цієї інформації може бути недостатньо, тому рекомендується також враховувати додаткові чинники [8]:

- 1) ціни на різні типи активів;
- 2) якість виданих кредитів;
- 3) темпи зростання реального ВВП;
- 4) спреди фінансування та кредитні дефолтні свопи;
- 5) платоспроможність не фінансових установ.

Науковці наголошують, що основне завдання контрциклічного буферу капіталу полягає саме у регулюванні кредитних дисбалансів, а не економічних циклів, тобто формуванні у банківській системі запасу міцності та зменшенні їх проциклічності.

Буфер системної важливості вводиться лише для банків, які Національним банком України внесені до категорії системно важливих. Мета цього буферу захистити великі вітчизняні банки в час економічної нестабільності за рахунок додаткового резерву в капіталі, який був накопичений заздалегідь. Перелік системно важливих банків оновлюється НБУ щорічно, при цьому для різних категорій банків величина буферу системної важливості варіюється. В 2020 до категорії системно важливих банків увійшли (нового переліку на 2021 р. НБУ поки не оприлюднив)[12]:

1. ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Альфа Банк», ПАТ «А-Банк», ПАТ «ПУМБ», ПАТ «УкрСиббанк», ПАТ «ГАС Банк», ПАТ «Універсал Банк», ПАТ «ОТП Банк», ПАТ «Банк Південний», ПАТ «Кредобанк» - повинні формувати буферну надбавку на рівні 1%.

2. ПАТ «Укрексімбанк», ПАТ «Ощадний банк України», ПАТ «Укргазбанк» - повинні формувати буфер системної важливості на рівні 1,5%.

3. ПАТ «Приватбанк» - повинен формувати буфер системної важливості на рівні 2%.

Як бачимо буфер системної важливості для державних банків значно вищий ніж для решти, особливо це стосується ПАТ «Приватбанк». Важливість цього буферу полягає в тому, щоб великі та державні банки самі подбали про накопичення необхідних резервів в період економічної стабільності та розвитку. Оскільки в період економічної кризи фінансові проблеми таких банків обходяться державі занадто дорого, яка змушена вливати в них додаткові фінансові кошти для відновлення стабільності всієї банківської сфери. Нестабільність системно важливих банків дестабілізує економіку ще більше, оскільки їх вплив на банківську сферу занадто великий і дуже часто держава не може допустити їх банкрутства (що і стало причиною переходу ПАТ «Приватбанк» в державну власність свого часу). Більш ефективно дати можливість системно важливим банкам самим підготуватися до можливих майбутніх криз, зміцнивши свій запас капіталу.

Попередньо було оголошено, що буфер системної важливості буде введено в дію з 1 січня 2021 р. понад обов'язковий норматив основного капіталу, проте світова фінансова криза, зумовлена пандемією COVID-19 змусила НБУ поки що відтермінувати імплементацію даного буфера.

Буфер консервації капіталу виконує схожу функцію з буфером системної важливості, проте він буде обов'язковим для усіх українських банківських установ. Завдання буферу консервації капіталу полягає у нагромадженні додаткового резерву капіталу понад мінімальні вимоги до основного капіталу у період економічної стабільності для подальшого використання цього капіталу у період кризи. Основна ідея полягає в тому, що у період економічної кризи банки відчувають відтік грошових коштів, а отже згортають кредитні програми, в той час, коли економіка найбільше потребує якраз навпаки активізації кредитної діяльності з метою підтримання у період нестабільності реального сектору економіки. Буфер консервації капіталу може надати банкам можливість вивільнити необхідні кошти для додаткового кредитування вітчизняної економіки, а також частково поглинути збитки.

Деякі науковці остерігаються, що введення буферу консервації капіталу може скоротити прибутковість банків, а також сповільнити економічне зростання економіки загалом. Оскільки з метою виконати додаткові вимоги НБУ банки будуть змушені нарощувати свій капітал, а отже скоротять кредитні програми, що негативно вплине на економічне зростання. Проте дослідження НБУ, проведене у 2018 році, свідчать, що такий вплив буде незначний за умови вибору правильного сценарію запровадження буферу консервації капіталу. НБУ на основі динамічної моделі загальної рівноваги спрогнозував результати введення буферу за чотири сценаріями: негайне введення, поступове введення, попереднє оголошення, попереднє оголошення і поступове введення. Зменшення випуску продукції буде спостерігатися у всіх чотирьох випадках, тобто повністю усунути короткочасне падіння обсягів кредитування банками уникнути не вдасться. Проте саме останній варіант, коли НБУ попередньо оголошує про початок впровадження буферів капіталу і робить це поетапно, мінімізує втрати економіки від падіння випуску продукції до 2,1% [3].

Саме тому НБУ був розроблений поетапний механізм імплементації буферу консервації капіталу на рівні 0,625% з 01.01.2020 р., поступово піднімаючи його до 2,5% у 2023 р. Проте в наслідок пандемії COVID-19 рішення було відтерміновано, хоча НБУ поки не відкидає можливість таки впровадити буфер до кінця 2023 р.

Це рішення є цілком логічним, оскільки в період економічної кризи звалювати на банки додаткові вимоги щодо капіталу недоцільно, у них просто нема на це ресурсів.

Варто відмітити, що даними НБУ усі українські банки на початок 2020 р. мали фінансову можливість почати виконувати вимоги щодо достатності буферу консервації капіталу на рівні 0,625%, тобто були повністю готові до його введення. Тобто фактично, певний надлишковий запас у банків вже був готовий, оскільки вони завчасно готувалися до введення посиленних вимог по капіталу. Саме тому НБУ відкрито заявляв в березні 2020 р., що за рівнем ліквідності та достатністю капіталу банківський сектор більш міцний і готовніший стикнутися з економічною кризою, ніж у всі попередні роки.

Контрциклічний буфер та буфер консервації капіталу діють уже деякий час в багатьох країнах часу, в першу чергу в країнах Європейського Союзу. Проте за підсумками першого кварталу 2020 року більшість країн вирішили зменшити або й зовсім звести до нуля ці буфери. Отже 2020 рік мав наочно показати чи дійсно будуть виконувати свої функції ці інструменти капіталу, оскільки впродовж попередніх років світовими банками уже були нагромаджені певні кошти у буферах, тому у 2020 році була можливість їх використати в час кризи для активізації економік країн та підтримки місцевого бізнесу.

Станом на другий квартал 2020 р. контрциклічний буфер зберегли такі країни як: Болгарія (0,5%), Чехія (0,5%), Люксембург (0,25%), Словаччина (1,5%) та Норвегія (1%). Двадцять шість інших країн встановили його значення на рівня 0%. При цьому деякі такі як Україна та Індія ще встигли його імплементувати, а деякі такі як Франція, Чехія і Данія першочергово планували його збільшити у 2020 р. До прикладу Швеція знизила рівень буферу з 2,5% до 0%, при цьому вивільнивши майже 60 мільярдів \$ для додаткового кредитування своєї економіки [13, 14].

Буфер консервації капіталу у більшості європейських країнах уже був доведений до 2,5%, проте також піддався перегляду і був значно зменшений. Так, Об'єднанні Арабські Емірати зменшили значення буфера з 2,5% до 1%, Бразилія і Оман – з 2,5% до 1,25% [15].

Піддався перегляду у багатьох країнах також буфер системної важливості. На приклад, Канада зменшила буфер з 2,25% до 1%, а Угорщина, Польща і Фінляндія знизили буфер до 0% для усіх своїх системно важливих банків. За попередніми підрахунками за рахунок зниження буфера системної важливості Голландії вдалося вивільнити 8 мільярдів \$ для підтримання економіки через кредитування [15].

При цьому Центральні банки (наприклад Австралія, Канада, Данія, Естонія, Фінляндія, Ісландія, Норвегія, Швеція, Британія, Чехія) висловили чіткі рекомендації, що використання резервів з буферів капіталу першочергово повинні піти на підтримку національних економік, а не на споживання капіталу (тобто виплату дивідендів та бонусів) [15].

Хоч буфери капіталу у Україні ще не запроваджені, проте НБУ також оголосив, що українським банкам в час кризи варто утриматися від виплати дивідендів і не здійснювати розподіл капіталу у 2020 р.

Перші відгуки про використання буферів капіталу у 2020 р. вже надійшли і результати їх практичного використання сильно відрізняються від потенційних очікувань. Так, за даними голови Данського Національного банку не усі банки країни змогли скористатися зарезервованими у буферах коштами. На практиці виявилось, що банкам важко у повній мірі поєднати використання буферів капіталу і дотримання обов'язкових вимог щодо достатності капіталу та рівня ліквідності у кризовий період, що є першочерговим їх завданням. А майбутня імплементация коефіцієнта левериджу банку (заплановане запровадження в Україні 2024 р.) ще більше знизить можливість використання ресурсів буферів капіталу [16].

І це не лише досвід Данії, але й інших європейських країн та США при використанні, в першу чергу, буферу консервації капіталу. Скажімо у США менеджери банків відмовлялися використовувати буфер консервації капіталу побоюючись високих штрафних санкцій за необережне використання капіталу або необхідності швидкого відновлення рівня використаного капіталу, незважаючи на заклики органів державної влади робити це. Банкіри були досить обережними також тому, що усвідомлюють можливе зростання ризиків у наступних періодах при нарощенні кредитування, в той час як резерви капіталу будуть зменшуватися, а державна підтримка вже не буде такою активною, як під час гострого етапу коронавірусної кризи. Тобто фактично банки не мали певності щодо своєї довгострокової фінансової стабільності у випадку використання буферів капіталу.

Деякі банкіри стверджують, що насправді завдання буферу консервації капіталу полягало не в тому, щоб рефінансувати економіку, а в стриманні окремих банків від самовільного зменшення капіталу в кризовий час (наприклад виплати дивідендів чи викупу акцій), і з цим завданням цей буфер успішно справився. Хоча таке визначення функціоналу буферу консервації капіталу є дуже дискусійним.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Варто відмітити, що світові Центральні банки не роблять остаточних прогнозів щодо того, коли послаблення буферів капіталу може закінчитися. Проте, Норвегія та Угорщина вже заявили, що збираються піднімати вимоги до буферів капіталу не раніше 2022 року, а Малайзія очікує переглянути розмір буферів капіталу на початку 2021 року.

І хоч світова пандемія неочікувано відтермінувала плани НБУ щодо подальшої трансформації банківської системи, проте це надасть дуже важливу аналітичну інформацію Регулятору. Україна зможе наочно переконатися чи будуть виконувати буфери капіталу покладені на них функції в інших країнах, який буде їх вплив як на стабільність банківських ринків, так і на ефективність додаткового кредитування економік за

рахунок зарезервованих у буферах коштів. Таким чином, Україна має можливість використати цей досвід і уникнути певних проблем, які можливо побачити лише в результаті практичного застосування.

Очевидне наступне, буфери капіталу мають надзвичайно високий потенціал їх ефективного використання у банківському регулюванні, але криза 2020 р. показала потребу в перегляді механізмів їх практичного використання банками.

Література.

1. Господарчук Г.Г. Резервный буфер капитала как инструмент макропруденциальной политики / Г.Г. Господарчук // Финансы: теория и практика. – 2019. - №23. – С. 43-56.
2. Грудзевич У.Я. Удосконалення регулювання капіталу банків України на сучасному етапі / У.Я. Грудзевич // Вісник університету банківської справи. – 2019. - №2. – С. 67-72.
3. Дадашова П. Макроекономічні ефекти від упровадження буфера консервації капіталу в українському банківському секторі / П. Дадашова, М. Йонссон, Г. Онищенко // Вісник НБУ. – 2018. - №243. – С. 36-46.
4. Дідур С.В. Управління регулятивним капіталом у банківській системі України / С.В. Дідур, Л.П. Шаповал, О.І. Епік // Приазовський економічний вісник. – 2018. - №5. – С. 337-342.
5. Косова Е.В. Міжнародні правові норми банківського капіталу: проблеми імплементації в Україні / Е.В. Косова // Вісник ДонНУЕТ. – 2015. – №1. – С. 120-129.
6. Науменко С. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи / С. Науменко // Економіка. – 2016. - №12. – С. 39-48.
7. Поправка О.Г. Стратегічні пріоритети реформування банківського нагляду / О.Г. Поправка // Вісник ДнУ. – 2012. – Електронний ресурс. – режим доступу: <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201264/poppravka.html>.
8. Поправка О.Г. Формування системи контрциклічного регулювання банківської діяльності / О.Г. Поправка // Економічні науки. – 2012. – №9. – С. 321-331.
9. Пустовалова Т.А. Буфер капитала российских банков и экономический цикл: оценка влияния / Т.А. Пустовалова, К.В. Светлов // Российский журнал менеджмента. – 2019. - №17. – С. 467-486.
10. Сова О.Ю. Роль достатності капіталу банку для зміцнення банківського нагляду / О.Ю. Сова // Вчені записки університету «Крок». – 2019. - №3. – С.48-53.
11. Стрес-тестування банків України 2019 р. – Національний Банк України. – Електронний ресурс. – режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Stress_Test_Results_2019.pdf?v=4.
12. Рішення Правління Національного банку України «Про визначення системно важливих банків» від 05.03.2020 р. №155-рш. – Національний Банк України. – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-onoviv-perelik-sistemno-vajlivih-bankiv>.
13. Nelson B. So, what have we just learned about countercyclical capital buffer / B. Nelson // BPI: “Bank Policy Institute”. – 2020. – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://bpi.com/so-what-have-we-just-learned-aboutthe-countercyclical-capital-buffer/>.
14. Sanagasetti K. All you wanted to know about countercyclical capital buffer / K. Sanagasetti // “Business Line”: business portal. – 2020. – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://www.thehindubusinessline.com/opinion/columns/slate/all-you-wanted-to-know-about-counter-cyclical-capital-buffer/article31272664.ece#>.
15. Sankar P. Countries ease bank capital buffers / P. Sankar, G. Feldberg // Yale school of Management. – 2020. – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://som.yale.edu/blog/countries-ease-bank-capital-buffers>.
16. Rohde L. Bank’s capital buffers aren’t working / L. Rohde // Financial Times. – 2020. – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://www.ft.com/content/d602dae8-7a39-4053-84b5-49ad62cf9272>.

References.

1. Gospodarchuk, G.G. (2019), “Reserve capital buffer as an instrument of macroprudential policy”, *Financy: teoriya i praktyka*, vol.23, pp. 43-56.
2. Grudzevych, U.Ya. (2019), “Improving the capital regulation of Ukrainian banks at the present stage”, *Visnyk Universytetu Bankivskoy Spravy*, vol.2, pp. 67-72.
3. Dadashova, P. Jonsson, M. and Onyschenko, G. (2018), “Macroeconomic effects from the capital conservation buffer implementation in the Ukrainian banking sector”, *Bulletin of the NBU*, vol.243, pp. 36-46.
4. Didur, S.V. Shapoval, S.V. and Epic, O.I. (2018), “Management of regulatory capital in the banking system of Ukraine”, *Priazovskiy Ekonomichnyy Visnyk*, vol.5, pp. 337-342.
5. Kosova, E.V. (2015), “International legal norms of banking capital: problems of implementation in Ukraine”, *Visnyk DonNUET*, vol.1, pp. 120-129.
6. Naumenko, S. (2016), “Basel I, II, III: the development of approaches to strengthen the regulatory framework”, *Economics*, vol.12, pp. 39-48.
7. Popravka, O.G. (2012), “Strategic priorities of banking supervision reform”, *Visnyk Dnipropetrovskoho Nacionalnoho Universytetu*, [Online], available at: <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201264/poppravka.html> (Accessed 05 Aug 2020).
8. Popravka, O.G. (2012), “Formation of the countercyclical regulation system of banking activity”, *Ekonomichna Nauka*, vol.9, pp. 321-331.

9. Pustovalova, T.A. and Svetlov, K.V. (2019), "Capital buffer of Russian banks and the economic cycle: assessment of influence", *Russian Journal of Management*, vol.17, pp. 467-486.
10. Sova, O.Yu. (2019), "The role of bank capital adequacy to strengthen banking supervision", *Naukovi zapysky Universytetu "Step"*, vol.3, pp. 48-53.
11. National Bank of Ukraine (2019), "Banks' stress-testing in 2019", [Online], available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Stress_Test_Results_2019.pdf?v=4 (Accessed 16 Feb 2021).
12. National Bank of Ukraine (2020), "Decision of the Board of the National Bank of Ukraine "On the definition of systemically important banks"", [Online], available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-onoviv-perelik-sistemno-vajlivih-bankiv> (Accessed 16 Feb 2021).
13. Nelson, B. (2020), "So what have we just learned about countercyclical capital buffer", *BPI: "Bank Policy Institute"*, [Online], available at: <https://bpi.com/so-what-have-we-just-learned-about-the-countercyclical-capital-buffer/> (Accessed 16 Feb 2021).
14. Sanagasetti, K. (2020), "All you wanted to know about countercyclical capital buffer", *Business Line: business portal*, [Online], available at: <https://www.thehindubusinessline.com/opinion/columns/slate/all-you-wanted-to-know-about-counter-cyclical-capital-buffer/article31272664.ece#> (Accessed 16 Feb 2021).
15. Sankar, P. and Feldberg, G. (2020), "Countries ease bank capital buffers", *Yale school of Management*, [Online], available at: <https://som.yale.edu/blog/countries-ease-bank-capital-buffers> (Accessed 16 Feb 2021).
16. Rohde, L. (2020), "Bank's capital buffers aren't working", *Financial Times*, [Online], available at: <https://www.ft.com/content/d602dae8-7a39-4053-84b5-49ad62cf9272> (Accessed 16 Feb 2021).

Стаття надійшла до редакції 17.02.2021 р.